

Nên ṇu Nhân Dân đ̣ c quỵ n cḥ n Quan thì ṭt pḥi dùng xe ô tô ṭi đ̣ cḥ, thì ṃi tṛ ḥt cho nhà ṇ c nḥng ông quan cán ḅ Tịn sĩ gị y tḥi này. Ṿi nḥng ng̣ i quỵ n cao, cḥ c c̣ mà có ý tḥ c nḥ tḥ ṿ ḥ c ṿ n thì tḥ ḥi nḥng tḥ ḥ ṿ sau ṣ nḥ tḥ nào?

Xã ḥi ngày nay cḥ tṛ ng ḅ ng c̣ p hình tḥ c mà không xét đ̣ n chân tài tḥ c ḥ c, vì tḥ mà đ̣ y ṛ y nḥng ṿ Tịn sĩ gị y nghênh ngang ḅ nh cḥ e. Nḥng ng̣ i này ṇ m trong tay nḥng ḥ c hàm, ḥ c ṿ cao mà không có chút gì g̣ i là tri tḥ c đ̣ giúp dân giúp ṇ c. Đ̣ i ṿi ḥ ḅ ng c̣ p là pḥ ng tịn đ̣ có cḥ c, quỵ n cho tịn vị c bóc ḷ t và cai tṛ nhân dân. Nḥng ḥ c ṿ đó ḥ mua đ̣ c và không c̣ n pḥi ḥ c, và ṇu có ḥ c thì cũng cḥ là chị u ḷ và hình tḥ c. Ḅ ng c̣ p ngày nay vì tḥ mà tṛ thành ṃ t ṃ gị y ḷ n ghi ḥ c ṿ, nḥng nḥng ṿ quan tham nḥng c̣ n có nó đ̣ leo lên nḥng ṿ trí cao ḥ n trong xã ḥi. Có ḅ ng tḥ t ḥ c gị và có ḅ ng gị ḥ c gị, nói tóm ḷ i ṭt c̣ đ̣ u là gị đ̣ i. Ḥ u qụ thì xã ḥi pḥi gánh cḥ u, ṃ t tḥ i gian và tịn ḅ c c̣ a nhân dân mà cḥ ng có ḷ i ḷ c gì cho đ̣ t ṇ c.

Cách tuỵ n cḥ n quan cḥ c tḥ i tṛ c tuy có tḥ không ḥ n thích ḥ p ṿi ḅ i c̣ nh xã ḥi ngày nay, song tuỵ n quan qua nḥng ḳ thi kḥ o ḥ ch ḥ c ḷ c là ṃ t quan nị m đúng đ̣ n.

Tḥ i x̣ a, xã ḥi Phong Kị n Vị t Nam g̣ n lị n ṿi ḥ c thuỵ t Nho Giáo c̣ a Kḥ ng Ṭ. Đây cũng là ḥ c thuỵ t chính tḥ c ṣ đ̣ ng trong thi c̣ ṇ c ta tḥ i x̣ a. Ḳ thi đ̣ u tiên ṃ năm 1075 và ḳ thi cụ i cùng năm 1919. Ḥ c thuỵ t đó là ṛ ng ṃ i tri tḥ c và ṭ ṭ ng c̣ a ng̣ i

Việt. Nhà nôm c phong ki n tuy n ch n quan l i cao c p qua các k thi m cho m i ng i tham gia. Vì c kh o h ch g m có nh ng bài văn sách, chính tr , làm th , v.v... Lúc nào cũng có nhi u ng i thi và r t ít ng i đ c đ . T năm 1075 đ n năm 1919, ch có h n hai nghìn ng i đ Ti n sĩ. Nh ng ng i thi đ đ c nh n áo mào c a Vua ban. Khi vinh quy v làng h đ c chính quy n đ a ph ng đón ti p tr ng th , có kèn tr ng, c qu t đón r c linh đình.

Các khoa thi H ng t ch c đ a ph ng, tuy n ch n Tú Tài và C Nhân. Nh ng ng i trúng tuy n đ c đ khoa thi H i t ch c Kinh đô, đ i sĩ giám kh o c a Nhà Vua, nh m đ t danh hi u Ti n sĩ. Nh ng ng i trúng tuy n thi H ng và thi H i đ u có th ra làm quan, là thành viên c a m t b máy n m m i quy n đi u hành công vi c hành chính qu c gia.

Dù mài kinh s đ ra làm quan là c m cao nh t c a các sĩ t trong nhi u th k . V i quan ni m: H c tr c h t là đ tu thân, r i m i đ n t gia, tr qu c, bình thiên h , các nho sĩ đã coi vi c tích lũy tri th c chính là h c đ o. Đó là đ o làm ng i, đ o c a ng i quân t . H c đ bi t nhìn nh n và đánh giá s v t cho đúng v i đ o lý, đ rèn luy n con ng i: “Ng c b t trắc b t thành khí, nhân b t t h c b t tri lý”.

Xu t phát t quan đi m t t ng trên mà ng i Việt tr thành m t dân t c hi u h c và có truy n th ng tôn s , tr ng đ o:

“M u n sang thì b c c u K u

M u n con hay ch thì yêu l y th y”

Nh ng ng i làm quan có tri th c đ u thông l u kinh s và bi t làm th , vi t văn. Đó là n n t ng tri th c c a m t con ng i có h c th c và tài năng. Vì v y ng i dân coi nh đó là m t chu n m c không th thi u c a nh ng ng i đ c coi là cha m dân. Nh ng ông quan đ t nát, không bi t làm th b dân chúng xem th ng, m a mai và coi đó là nh ng ông quan ch y ch c, ch y quy n. T đó mà có câu chuy n thú v đ i đây:

Th i Pháp thu c, đ o Nho cùng đ ng nên suy vi, đã tr nên th y u trong vi c tuy n l a công ch c nhà nôm c. Chính quy n t n t i hai h th ng qu n lý song song: Các công ch c theo Tây h c do Pháp đào t o, và các quan l i đ a ph ng theo Nho h c. Có l n dân huy n n gánh m t ông quan đ n tr cho Nhà Chấn Trách Pháp. Khi nhà ch c trách h i lý do làm sao l i gánh tr thì nh ng ng i dân tr l i: “Ông quan này không ph i là khoa b ng, vì không bi t làm th ”. Câu th c a c Tam nguyên Yên Đ đ n đ u th k 21 này mà còn ng nghi m xã h i Việt Nam:

“T m thân giáp b ng sao mà nh

Cái giá công danh y m i h i”.

Gánh Quan trọng cho Nhà Chọc Trách

Tác Giả: Minh Văn

Thứ Tư, 07 Tháng 9 Năm 2011 02:28

Ngày xưa nh&ng ông quan dßt thì bß dân chß cßi nhß vßy, sß này chßng thßm vào đâu so vßi ngày nay. Không thß dùng quang gánh nào cho xuß đß gánh trß nhßng ông quan dßt. Nhißu vß Tißn sĩ thßi nay chß gißi nßnh bß và đút lót đß đßc thăng quan tßn chßc, đßu óc thì dßt nát nhßng thß đßn tham ô và vui dßp ngßi dân thì có thß gßi là thiên tài. Hß ra rß nói nhß vßt vß đßng lßi, chß trßng chính sách cßa đßng và nhà nßc mà không hißu đß làm gì. Khi có ngßi hßi vß Nhân, lß, nghĩa, trí, tín thì hß ú ß mà không hißu mô tê gì cß. Thßt là nßc cßi cho chuyßn hßc ngày nay.

Nên nßu Nhân Dân đßc quyßn chßn Quan thì tßt phßi dùng xe ô tô tßi đß chß, thì mßi trß hßt cho nhà nßc nhßng ông quan cán bß Tißn sĩ gißy thßi này. Vßi nhßng ngßi quyßn cao, chßc cß mà có ý thßc nhß thß vß hßc vßn thì thß hßi nhßng thß hß vß sau sß nhß thß nào?

Thßt là bußn thay cho tßng lai cßa đßt nßc chúng ta!